

Om tiltaksplanarbeidet

Områder og planprosesser

Statsforvalteren i Trøndelag har fått i oppdrag fra Miljødirektoratet å lede arbeidet med å utarbeide tiltaksplaner for villreinen i Snøhetta og Knutshø villreinområder. Det skal utarbeides separate tiltaksplaner for disse områdene.

Ledelse og organisering av arbeidet

Arbeidet ledes av ansvarlig statsforvalter. Dette omfatter oppnevning av prosjektgruppe i samarbeid med de relevante aktørene, innkalling og ledelse av møter i prosjektgruppe og arbeidsgrupper, samt økonomi og administrasjon i forbindelse med dette.

Norsk villreinsenter Nord er sekretariat for arbeidet. Dette omfatter skriving av referat fra møtene, utarbeiding av sakspapirer og ulike rapportutkast til diskusjon i prosjektgruppa, og utarbeiding av utkast til sluttrapport sammen med statsforvalteren. Villreinsenteret bidrar med framlegging av kunnskapsgrunnlag for arbeidet, men er ikke selv medlem av prosjektgruppa.

Overordnede mål og føringer

Ved første klassifisering av de ti nasjonale villreinområdene våren 2022 var det seks områder som hadde dårlig kvalitet, og bare fire områder som oppnådde middels kvalitet. På bakgrunn av dette, samt rødlistingen av villrein i 2021, har Regjeringen besluttet at det i 2023 skal utarbeides en egen stortingsmelding om villrein, og ved neste klassifisering i 2025 skal områdene ha minimum middels tilstand. Det betyr at tiltakene som foreslås vil kunne innebære ny politikk, for å kunne oppnå målene som er satt.

Tiltaksplanene skal utarbeides etter kravene i utredningsinstruksen. Mer info om den finnes her; Utredningsinstruksen - regjeringen.no og Veileder til utredningsinstruksen | DFØ (dfo.no) Dette betyr blant annet at alternative tiltak skal utredes, og nullalternativet skal beskrives.

Samfunnsøkonomiske vurderinger

Miljødirektoratet tar ansvaret for å vurdere om det er grunnlag for å komme med en samfunnsøkonomisk anbefaling om tiltaksplanene på overordnet nivå, i forbindelse med oversendelsen til departementet. I arbeidet i prosjektgruppene vil det imidlertid være behov for å gjøre kost/nyttevurderinger av de enkelte tiltakene som vurderes i prosessen, og sørge for at utredningen av tiltakene følger standardkravene i utredningsinstruksen. Miljødirektoratet har kompetanse på dette og vil kunne bistå de enkelte planprosessene ved behov. Miljødirektoratet tar også sikte på å utvikle en enkel veileder som kan hjelpe prosjektgruppene med disse vurderingene.

Sluttrapportering og videre oppfølging

Prosjektgruppa står samlet ansvarlig for sluttrapporten, som utgis uten logoer. Det bør tilstrebes konsensus i prosjektgruppa, men dersom det er uenigheter som ikke lar seg løse bør disse komme fram i rapporten. Rapporten skal inneholde grove kostnadsoverslag for tiltak som foreslås prioritert. Statsforvalteren oversender sluttrapporten til Miljødirektoratet innen 01.12.23 med sine anbefalinger om prioritering av tiltak og videre arbeid med oppfølging. Rapporten og statsforvalterens oversendelsesbrev utgjør leveransen av utkast til tiltaksplan for vedkommende villreinområde.

Miljødirektoratet vil gå gjennom alle innsendte utkast til tiltaksplaner og videresende dem til Klima- og miljødepartementet med våre råd og vurderinger. Herunder vil Miljødirektoratet også

vekte tiltakene mot hverandre, og vurdere om det er grunnlag for å komme med en overordnet samfunnsøkonomisk anbefaling.

Klima- og miljødepartementet vil trekke utkastene til tiltaksplaner inn i arbeidet med utarbeiding av stortingsmeldinga og bruke dem som innspill til prioriteringer, utforming av ny politikk og bruk av eksisterende og nye virkemidler. Planutkastene vil dermed også bli brakt inn i det tverrsektorielle samarbeidet på departementsnivå som er etablert. Etter framlegging av meldinga i 1.kvartal 2024 vil Klima- og miljødepartementet og sektordepartementene ta utkastene til tiltaksplaner opp til formell behandling med sikte på at de kan fastsettes av regjeringen som godkjente tiltaksplaner innen utgangen av 2024. Det blir så et ansvar for de relevante aktørene å sette i gang arbeidet med planlegging, finansiering og gjennomføring av konkrete tiltak som er prioritert i planene.

Framdrift, underveisrapportering og integrering med stortingsmelding

Det er fra regjeringen lagt opp til at arbeidet med tiltaksplaner skal skje som en integrert del av arbeidet med en stortingsmelding om villrein. For å oppnå dette på en best mulig måte har Klima- og miljødepartementet forskjøvet framleggingen av stortingsmeldingen til 1.kvartal 2024, og det er lagt opp til følgende leveranser og møtepunkter for utveksling av informasjon mellom de to prosessene:

- 15.juni: Kortfattet avviksrapport fra statsforvalteren til Miljødirektoratet om framdrift og økonomi.
- Medio juni: Møte mellom ansvarlige statsforvaltere og den interdepartementale arbeidsgruppa for stortingsmelding, formidling av erfaringer og problemstillinger så langt.
- 15.oktober: Framlegging av foreløpig utkast til sluttrapport til Miljødirektoratet, presentasjon i nytt møte med den interdepartementale arbeidsgruppa med innspill til behovet for ny politikk og nye eller justerte virkemidler.

Budsjett

Det er per nå disponibelt 2 mill. kr på Miljødirektoratets budsjett for 2023 til gjennomføring av alle sju planprosessene i Norge. Med bakgrunn i tilgjengelige midler og innmeldte behov tildeles statsforvalterne midler til organisering og gjennomføring av møter m.v. gjennom supplerende tildelingsbrev. Det inngås kontrakt mellom Miljødirektoratet og Norsk villreinsenter om midler til arbeidet som sekretariat for alle planprosessene.

Kunnskapsgrunnlag

Utarbeidingen av utkast til tiltaksplaner må i hovedsak bygge på eksisterende kunnskap. Det finnes et godt kunnskapsgrunnlag i alle de sju områdene fra tidligere. Kunnskapen skriver seg fra gjennomførte FoU-prosjekter (GPS-prosjekter) med bred brukermedvirkning, som i noen tilfeller også har omfattet strukturerte dialogprosesser. De fleste områdene har også vært med i det nasjonale bestandsovervåkingsprogrammet for hjortevilt fra 1991. I alle områdene er det gjennomført kartlegging av villreins leveområder som grunnlag for de regionale planene i 2008 – 2010. I 2020 - 2021 er det også gjennomført kartlegging av funksjonsområder og arbeid med fokusområder til kvalitetsnormen ved hjelp av lokale arbeidsgrupper. Resultatene er presentert som kartfortellinger på www.villrein.no og er benyttet videre i klassifiseringen etter kvalitetsnormen, jf. NINA Rapport 2126. I kap. 5 i denne rapporten er det også presentert enkle påvirkningsanalyser basert på eksisterende kunnskap.

Det er muligheter til å få gjennomført noen scenarioanalyser som kan bidra til å estimere effektene av avbøtende tiltak og restaureringstiltak. Metodikk, muligheter og begrensninger for slikt arbeid ble presentert av NINA på et nettseminar for statsforvalterne m.fl. 12.01.23. Det er

gjennomført mange slike analyser i de områdene der metodikken ble utviklet gjennom forskningsprosjektet "Renewable Reindeer" – Setesdal Ryfylke, Nordfjella og Snøhetta, jf. NINA Rapport 2189. Gjennom en særskilt bevilgning har vi fått etablert muligheter for å få gjennomført flere slike analyser som ledd i arbeidet med tiltaksplanene. Initiativet til slike scenarioanalyser må komme fra prosjektgruppene som lager tiltaksplanene, og Miljødirektoratet må sammen med NINA prioritere hvilke prosjekter som skal settes i gang innenfor den tilgjengelige bevilgningsrammen.

Bestilling av slike prosjekter må komme i 1.kvartal 2023 når prosjekt- og arbeidsgruppene har kommet i gang med arbeidet, og resultatene rapporteres i 3. kvartal slik at de kan bli tatt hensyn til når prosjektgruppene skal levere sine utkast til tiltaksplaner før 01.12.23. Det må da forutsettes at NINA deltar på et møte i prosjektgruppene for å få med lokale innspill før arbeidet settes i gang.

Tentativ organisering

